

delfin

KÖNNYŰBŰVÁR SZAKOSZTÁLY

FERENCVÁROSI TERMÉSZETBARÁT SPORTKÖR

1093 BUDAPEST, KÖZRAKTÁR U. 4.

(10)

J E L E N T É S

A "DELFIN" CSOPORT 1976. ÉVI VIZALATTI BARLANG-
KUTATÓ TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Készítették: Söphen László és
Kalinovits Sándor
/1977. január/

Kutatócsoportunk a Ferencvárosi Természetbarát Sport Kör "DELFIN" Könnvübvár Szakosztályon belül önálló csoportként rendszeres vizalatti barlangkutató tevékenységet folytat.

Csoportunk tagjai MKBT-tagok, MKBT taglétszámunk 1976-ban 13 fő. Két csoporttagunk tagfelvételi kérelme 1976-ban lett benyújtva.

Kutatócsoportunk két kutatási területtel rendelkezik, mely kutatási területek:

- a budai Molnár János barlang,
- az esztrámosi Rákóczi barlangok.

1976-ban ezen a két helyen végeztünk rendszeres vizalatti barlangkutató munkát. Beszámolónk a két kutatási területen 1976-ban végzett tevékenységünket ismerteti.

A kutatócsoport élete

Az év folyamán a kutatócsoport vezetője továbbtanulásra hivatkozva lemondott, feladatát az új kutatócsoport vezető átvette.

A kutatócsoport néhány tagja "kiöregedett", vagy másirányu elfoglaltsága miatt nem vett részt a csoport munkájában. Helyettük a szakosztály fiatal buvárai közül új embereket képeztünk ki barlangi buvárkodásra és állítottunk fokozatosan a kutatómunkába.

Kutatócsoportunk megbeszélései a rendszeres csütörtökönkénti szakosztályi megbeszéléseken történnek.

A csoporton belül a fegyelmi helyzet jó, baleset, fegyelmi vétség nem volt.

Kutatócsoportunk minden tagja rendelkezik érvényes, buvárorvosi igazolvánnyal.

Technikai felszereléseink gyarapodása

Az év folyamán a csoport tagjainak tulajdonát képező IKER-LÉGZŐ-készülékek száma hárommal növekedett.

A vizalatti világítóeszközeink száma elérte a csoporttagok számát.

A kutatócsoport beszerzett 2 db 50 m-es mérőszalagot, melyet viz alatt is lehet használni.

Beszereztünk egy Hidro-baro-termográfot, melyet a jövőben a levegős termék klimaviszonyainak vizsgálatához kívánunk felhasználni.

A "DELFIN" Könnyűbuvár Szakosztály központi készlete rendelkezésünkre áll, így az újonnan beszerzett nagynyomású kompresszor, az 1 tonnás mikrobusz, légzőkészülékek stb.

A szakosztály anyagi készletéből kutatócsoportunk igényeinek megfelelően részesül.

MOLNÁR JÁNOS BARLANG kutatása

Ötödik éve folytatunk rendszeres barlangász-buvár kutatómunkát a Molnár János barlangban és a környező forrás csoportokban. Munkánkat a Fővárosi Fürdőigazgatósággal összehangolva végezzük. Gyakran látunk vendégül barlangkutató szakembereket, hidrológusokat, geológusokat, valamint más barlangász-buvár szakosztályokat is.

1976-ban 28 alkalommal szerveztünk turát a barlangba, ebből 24 alkalommal végeztünk víz alatti tevékenységet. 24 szakosztálytagunk vett részt különböző munkákat végezve a kutatási tevékenységünkben, ebből 15 tag aktív buvárként.

A DELFIN-csoport tagjai 1976-ban összesen 99 óra 20 percet töltöttek víz alatti kutatással a barlangban.

8 vendég buvárt fogadtunk 1976-ban a Molnár János barlangban, akik összességében 6 óra 50 percet töltöttek víz alatt.

1976-ban tehát buvárok összesen 106 óra 10 percet töltöttek víz alatt a Molnár János barlangban.

1976-os munkatervünk kiértékelése munkatervünk pontjai alapján

- 1/ A műszeres mérések megkönnyítése érdekében a Delfin-levegős teremben Dexion-Salgó elemekből bázist építettünk. A bázis a merülések fokozottabb biztonságát szolgálja és többek között a bázis megléte biztosította, hogy pontos felmérést tudtunk készíteni a Delfin-levegős terem magasságáról.

- 2/ Két alkalommal végeztünk az elmúlt évben vizmintavételezést a Fővárosi Fürdőigazgatóság által meghatározott nyolc, a barlang különböző pontjain és különböző mélységekben lévő vizmintavételezési helyekről.

A vizmintavételezésekkel párhuzamosan hőmérsékletméréseket végeztünk azonos mérőhelyeken.

- 3/ A levegős termekben CO₂ méréseket végeztünk. A tervezett mérési sorozatot a reagens-csővek beszerzési nehézségei miatt befejezni nem tudtuk.

- 4/ Feltáró tevékenységünk során a barlang "Neodexion"-ágában víz alatti kürtőt találtunk. A kürtő bejáratí szakasza szűk, 6-8 m mélységben bővülő. További feltárása a kürtő veszélyessége miatt igen komoly technikai előkészítést igényel. Ez a későbbi kutatások feladata.

Öthónapos rendszeres vizalatti műszeres felméréssel elkészítettük a barlang alaprajzi térképét. A térképet a FÖMTERV M 1:200 méretarányú 630-437 számú felszíni térképére áttettük. A térkép tartalmazza mindazokat a járatokat és üregeket, amelyeket jelenlegi ismereteink szerint bontás nélkül be lehet uszni.

Térképünk jelenleg még nem teljes, mert a mélységi és magassági pontokat, valamint a levegős termek főte magasságának adatait nem tartalmazza.

A magassági méretek felmérése és azok feltüntetése a térképre a következő időszak feladatai közé tartozik.

- 5/ A Lukács-fürdő vizkivételi csonkjára, mely az un. Boltiv forrásnál helyezkedik el, az év folyamán több alkalommal mechanikus szűrőt szereltünk azért, hogy az általában a barlangban felkavart iszap, illetve az iszapos víz ne jusson a fürdőbe. A szűrő nem vált be. Jelenleg és a jövőben a Fürdőigazgatósággal egyeztetve merüléseinket akkor hajtjuk végre, amikor a Boltiv forrásnál a vizkivétel szünetel.

- 6/ Az év folyamán a barlang-rendszerrel mintegy 12 perc időtartamu színes filmet készítettünk. A filmezésen kívül fekete-fehér és színes fotókat, illetve diaposzitiveket készítettünk a barlangról.

- 7/ Termisztoros távhőmérőt építettünk az év folyamán. A műszert két változatban készítettük el. Az egyik változat három, míg a másik 12 mérőhelyes. A három mérőhelyes változatot kipróbáltuk a barlangban. A műszer kalibrálása és a mérőfejek állandó helyre való telepítése későbbi feladatunk.

Munkatervünkön tulmenően a következőket hajtottuk végre:

A barlang kellő kivilágítása érdekében mintegy 145 m energiakábelt fektettünk le a Lukács-fürdőtől a barlangig, továbbá a barlang száraz részébe egy transzformátort telepítettünk.

Az OTVH egységesített barlangajtó tervét saját kutatási területünkön végrehajtottuk. A Józsefhegy oldalában lévő barlangbejáratot az OTVH-tól beépítésre átadott kisméretű légő-ajtó beépítésével megbízhatóan lezártuk. A beépítéshez mintegy 4 m³ betont használtunk fel.

A Fővárosi Fürdőigazgatóság kérésére rendszeresen karbantartottuk a Malom-ágban beépített vízszint-regisztráló műszert.

Kicseréltük az elhasználódott - és a víz alatti tájékoztató-
dásunkat segítő - vezetőköteleket.

Propaganda tevékenységünk

Sajtó publikáció jelent meg tevékenységünkről az év folyamán a következő lapokban:

Föld és Ég
Magyar Rádió- és Televízióújság
Tükör
Népszava
Ország-Világ
Esti Hirlap

A Magyar Rádió sztereó adásában 30 perces hiranyag hangzott el a Molnár János barlangról és annak anyagi kihasználhatóságáról. A hiranyag tanubizonyosága volt a jó együttműködésnek, amely a Fürdőigazgatóság és szakosztályunk között jött létre.

Egy 26 perces televízió-adás kapcsán 9 perces képriportot sugárzott a TV a barlangról /vizalatti részekről/ és a Malomtóról. A viz alatti TV-filmet szakosztályunk tagjai készítették.

RÁKÓCZI BARLANGOK kutatása

Az 1976-os kutatási év előzményei

A Pénzügyőr SE barlangkutató csoport felkérésére 1968. április 14-én kezdtük az Esztrámos-hely belsejében húzódnó barlang viz alatti részeinek kutatását. Az első merülés alkalmával a II.sz. tó déli falán aránylag kis mélységben lévő szifonnyíláson átuszva mintegy 40 m hosszú folyosót tártunk fel.

Ezután a sikeres buvárakció után a vizalatti részek kutatásában hosszabb szünet következett.

1971 augusztusában az MHSZ Tatabányvai Bányász Könnvü-buvár Klub buvárai hajtottak végre merülést az I.sz. tóban, eredmény nélkül.

Ugyanez év decemberében az MKBT négy kutatója felmérte az I.sz. tavat. Térképük szerint a legnagyobb vízmélység 11 m, de a beöntött nagy mennyiségű törmelék miatt további járatokat felfedezni nem tudtak. /A felszabadulás előtt a jelenlegi mészkőbánya helyén működő Rimamuránvi-féle vasbánya meddő kőzetét a barlang I.sz. tavába ürítették./

1972 januárjában az OVH ÁBK SZ buvárai merültek a II.sz. tóban. Stéget ácsoltak, amiről indulva 25 m-es mélységet értek el.

Februárban a Ganz-Mávag barlangkutató Csoport segítségével felmérték a tó eddig ismert részeit.

Áprilisban az Amphora KSC buvárai a tó DNy-i oldalán 32 m mélységben elérték az üledékes feneket. Ugyanekkor a Delfin Szakosztály buvárai ismét megkísérelték a barlang folytatásának feltárását, eredmény nélkül.

1975-ben kutatócsoportunk a II.sz, tóban és az I.sz. tóban végzett kutatást. A II.sz. tóban az 1968-as merülés helyéről indulva egy másik szifon átuszásával ismét levegős folyosót találtunk.

1976. kutatási eredményei

Az idei évben elhatároztuk, hogy fő kutatási területnek a Rákóczi I.bg. II.számu tavát tekintjük, és megpróbáljuk a tó teljes feltárását és térképezését elvégezni.

Kutatásaink érdekében három alkalommal rendeztünk kutatótábort.

Szakosztályunk könnyübuvárai a három kutatótábor alatt összesen 86 órát dolgoztak a barlangban, ebből 16 óra 10 percet töltöttek víz alatti munkával.

A Rákóczi-barlang kutatásában 1976-ban 13 szakosztálytagunk vett részt, ebből 12 kutató aktív buvárként.

A Rákóczi I. barlang kutatása

Kutatási tevékenységünket beruházással kezdtük. Mivel az 1972-ben épített merülőbázis az idők folyamán tönkrement és így a merülések lebonyolítása körülményessé vált a II.sz. tóban, az első feladatunk egy új bázis megépítése volt.

Megterveztünk, majd megépítettünk egy modul elemekből álló, könnyen szerelhető és bővithető bázist.

Áprilisi táborunk alkalmával a helyszínre szállítottuk. A gerendákból épített bázison okulva, az uszótestet hungarocelből, a teherhordó szintet Dexion polcelemekekből készítettük. Az összeszerelés után a Gábor Áron barlangkutató és hegymászó csoport segítségével lebozsájtottuk a vízre. A bázis könnyebb megközelítése érdekében betonvasakból létrtagokat készítettünk és építettünk be az öltözőszint és az új bázis közé.

Merüléseinket az új bázisról indulva hajtottuk végre. A tóban végrehajtott merülések során megállapítottuk, hogy a korábban feltárt ÉK - DNY irányú hasadékon /Vöröstenger ág/ kívül az ún. "Surrantós" barlang irányába más járat nem vezet.

A tó fő törésirányát követve DK-i irányban sikerült beuszni a hasadék folytatásába. Itt néhány helyen fel lehet jutni kisebb levegős termekbe. A hasadék mintegy husz méter után készülékkel járhatatlan méretűre szűkül, de a víz felszine felett egy kürtő huzódik. Ennek bemászása az 1977 év feladata lesz.

A tó 5 m mélységig terjedő részeinek átkutatása után áttértünk a mélyebb részek megismerésére. Két alkalommal végeztünk mélymerülést, nyolc fő részvétellel.

Először a Vöröstenger ágban merültünk, és 22 m mélységben elértük a hasadék talppontját. Visszatérés közben, 18 m mélységben egy hatalmas szifonvilást pillantottunk meg, mely a tóba visszavezetett.

Második merülésünket a tó ÉNy-i végében, egy fokozatosan szűkülő kürtőben végeztük. 32 m mélyen a kürtő ÉK-i fala megszűnik és egy törmelékbefolyással találtuk szembe magunkat.

A törmelék vizsgálata arra enged következtetni, hogy itt volt összeköttetésben az I-es és II-es számú tó. Az első tóba beöntött ismeretlen mennyiségű törmelék, mely a tavat jelenleg 2-11 m mélységig kitölti, eltömte a korábban szabad járatot.

A buvár mozgása során felkavart üledék annyira lecsökkentette a látástávolságot, hogy a további kutatás lehetetlenné vált.

A merülés során magunkkal vitt vezetőkötetet lerögzítettük és ezt térképezési és kutatási irányvonalként később kívánjuk felhasználni.

A tó DK-i végében is sikerült elérnünk a 32 m mélységet.

A tó déli falánál merülve egy viszonylag szűk hasadékon keresztül 22 m mélységben széles kürtő oldalába jutottunk. A kürtő lefelé az ismeretlenségbe vész. A kürtőn feluszva széles, levegős terembe jutottunk, melvről kiderült, hogy nem más, mint az 1968-ban már másfelől megközelített és megtalált 40 m hosszú folyosószerű levegős terem.

A levegős terem közel párhuzamos a tóval. A tó és a terem legkisebb távolsága egymástól kb. 3-4 m. A levegős terem falai, képződményei megegyeznek a barlang eddigi arculataival.

Kutatómunkánk során bebizonyosodott, hogy a Rákóczi I. barlang egyetlen hatalmas üregnek tekinthető. Az üreg a hegy ÉK-DNy és ÉNy-Dk-i törésvonalának találkozási pontjában alakult ki. Így sokkal jellemzőbbek a függőleges, mint a vízszintes méretek. Vízszintes vetületben az ÉK-DNy-i kiterjedése 70 m, ÉNy-DK irányban 35 m, míg függőlegesen 87 m hosszban ismert.

A Rákóczi II., un. "Surrantós" barlang kutatása

Az I.sz. barlangnál említett sajátosságokat nem találhatjuk meg a tőle 150 m-re lévő Surrantós barlangnál.

Ez a barlang az ÉK-DNy-i törés mentén alakult ki, és a törésvonal itt már hosszan követhető. A magassági méretek jócskán lecsökkentek, és csak ritkán érik el a 12-15 métert. A járatok inkább egy hévizes eredetű hasadékbarlang formáira hasonlítanak. Átlagszélessége nem éri el a 2 métert. A barlangban több helyen megtaláltuk a karsztvizet.

Ezeken a helveken felderítő buvártevékenységet végeztünk. Mivel fő feladatunknak a Rákóczi I-es barlang kutatását tekintettük, így az itteni munkának csak kevés időt szenteltünk.

Véglegesen tisztáztuk, hogy az 50 méteres tóból - melynek iránya a Rákóczi I. barlang felé mutat a kivezető járat csak ismert részek felé van. Megvizsgáltunk több kisebb vízfelszínű tavat, de további járatokat felfedezni nem sikerült.

Az időközben bekövetkezett vízszintcsökkenéskor megnyílt egy eddig ismert, de vízzel elárasztott szifon. Ezen buvárfelszereléssel lehetetlen volt átjutni, de most készülék nélkül járhatóvá vált.

A bejárt hasadék végpontján egy kisebb tó zárta el a továbbjutást.

Ebből a tóból víz alatt egy kürtősorba jutottunk. A helyszínen készített vázlat és térképünk összevetésekor kiderült, hogy az "Y" ág ismert végpontját sikerült egy másik uton elérnünk.

A járat pontos felmérése 1977-es feladat. Mivel az "Y" ág így már két irányból is megközelíthető, a térképezés után ellenőrizni tudjuk régebbi térképünk helyességét.

Ezúton is köszönetet mondunk a barlangkutatóknak, hegy-
mászóknak és a kőbánya dolgozóinak, kik munkájukkal jelentősen segítették kutatásainkat.

.....
Maróthy László
szakosztályvezető

.....
Kovács Zoltán
kutatócsoport vezető

Az újjáépített Molnár János-barlang bejárata az UTVH által rendszeresített barlang-ajtóval.

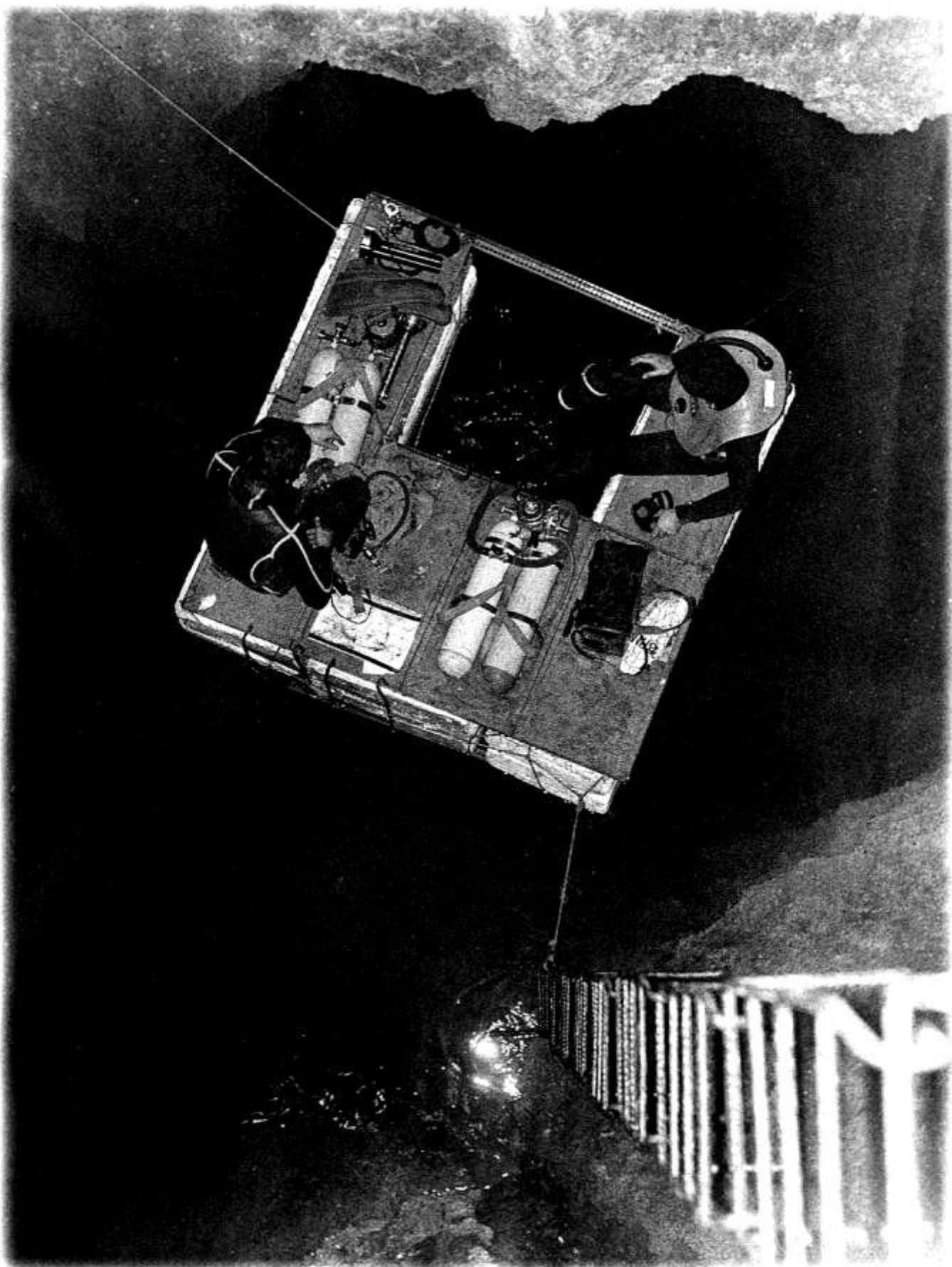
A képen: Az FTSK "DELFIN" könnyűbúvárai Hydro-thermo barográf műszert helyeznek el a száraz barlangi részbe.

/Fotó: Söphen L./

Malom-tavi Molnár János-barlang bejárata a malom-ág felett.

/Fotó: Söphen L./

Az esztrámosi Rákóczi I. barlang 2-es sz. taván felépített merülő-
bázis, hat búvár együttes fogadására.

/Fotó: Söphen L./